

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January - 2026

Course : Certificate Course

Subject Code : CPRG-02

Subject Name : પંચાયતી રાજની સમિતિઓ અને

અગત્યના બંધારણીય સુધારાઓ

Date : 07/03/2026

Time : 11:30am to 01:00pm

Duration : 1.5 Hours

Marks : 50

1. અશોક મહેતા સમિતિની ભલામણોને કોણે બિરદાવી હતી ?
(a) પ્રો.જી.રામ રેડ્ડી (b) ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકર (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
2. 73 ના બંધારણીય સુધારા દ્વારા પંચાયતોને બંધારણની કઈ અનુસૂચિમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું ?
(a) અનુસૂચિ 8 (b) અનુસૂચિ 9 (c) અનુસૂચિ 5 (d) અનુસૂચિ 7
3. સ્વતંત્રતા પ્રાપ્તિ બાદ રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો અંતર્ગત કયા અનુચ્છેદ હેઠળ રાજ્યોને પંચાયતની સંસ્થાએ રચવાની સત્તા આપવામાં આવી.
(a) અનુચ્છેદ 25 (b) અનુચ્છેદ 39 (c) અનુચ્છેદ 40 (d) અનુચ્છેદ 41
4. નીચલા સ્તરે આવેલી પંચાયતોને શું કહેવામાં આવે છે ?
(a) વિલેજ ગ્રામ પંચાયત (b) ક્ષેત્ર પંચાયત (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
5. મુદત પંચાયતોના કાર્યકાળમાં તેની પ્રથમ બેઠકથી માંડીને કેટલા વર્ષ સુધી ગણવામાં આવશે ?
(a) 4 વર્ષ (b) 5 વર્ષ (c) 6 વર્ષ (d) 3 વર્ષ
6. 73માં બંધારણીય સુધારાની સિદ્ધિઓ ગણી શકાય ?
(a) ગ્રામસભાની રચના થતા આયોજન પ્રક્રિયામાં તમામ લોકોની ભાગીદારી શક્ય બની છે
(b) લોકશાહીના પાયાના મૂલ્યોનું સંવર્ધન થાય તેવી પ્રણાલીને વિકસાવવાની તક પ્રાપ્ત થઈ છે
(c) ઉપરોક્ત બંને
(d) કહી ન શકાય
7. ભારતમાં પ્રથમ મહાનગર પાલિકાની સ્થાપના ક્યાં થઈ ?
(a) બેંગલુરુ (b) કલકત્તા (c) અમદાવાદ (d) મદ્રાસ
8. “કોને સ્થાનિક સ્વરાજના પિતા” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
(a) ગાંધીજી (b) લાલબહાદુર શાસ્ત્રી (c) લોર્ડરિપન (d) ઉપરોક્ત કોઈ નહીં
9. કયા બંધારણીય સુધારા દ્વારા ભારતમાં શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓનો બંધારણમાં સમાવેશ થયો ?
(a) 73 બંધારણીય સુધારા (b) 74 બંધારણીય સુધારા (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
10. 74મો બંધારણીય સુધારો ક્યારે અમલમાં આવ્યો ?
(a) 1990 (b) 1992 (c) 1995 (d) 1993
11. નગરપાલિકાઓની રચના કયા આર્ટિકલ દ્વારા કરવામાં આવી છે ?
(a) 244-2(Q) (b) 243-2(Q) (c) 245-2(Q) (d) 246-2(Q)
12. નગરપાલિકાની મુદત કયા આર્ટિકલ દ્વારા થાય છે ?
(a) આર્ટિકલ-243-U (b) આર્ટિકલ-244-S (c) આર્ટિકલ-253-S (d) આર્ટિકલ-244-U
13. કર નાખવાની સત્તા અને તે અંગેના કાયદાઓ કયા આર્ટિકલમાં ઉલ્લેખ છે ?
(a) આર્ટિકલ-243-X (b) આર્ટિકલ-244-S (c) આર્ટિકલ-245-X (d) આર્ટિકલ-246-X
14. મુંબઈ અને કલકત્તામાં મહાનગરપાલિકાની સ્થાપના કયા વર્ષમાં થઈ ?
(a) 1725 (b) 1726 (c) 1730 (d) 1721

15. નગરપાલિકાઓનું બંધારણ નગરપાલિકા, નગરપાલિકા પરિષદ, તથા મહાનગરપાલિકા એમ ત્રણ પ્રકારનું હોય છે?
 (a) સાચું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
16. અશોક મહેતા સમિતિના એક સભ્ય વલ્લભભાઈ પટેલ હતા.
 (a) ખરું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
17. અશોક મહેતા સમિતિની કાર્યપદ્ધતિ નક્કી કરવા સૌ પ્રથમ બેઠક ક્યારે મળી હતી ?
 (a) 1977 (b) 1978 (c) 1979 (d) 1980
18. અશોક મહેતા સમિતિએ સમાજના વિવિધ વર્ગોની વ્યક્તિના પ્રતિભાવ જાણવા હેતુલક્ષી પ્રશ્નાવલી તૈયાર કરી હતી તેનું પૃથક્કરણ કોના માર્ગદર્શન હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું ?
 (a) ડૉ. ઈકબાલ નારાયણ (b) જય પ્રકાશ નારાયણ
 (c) એમ.જી. રામચન્દ્રન (d) કર્પૂરી ઠાકુર
19. અશોક મહેતા સમિતિની ભલામણ અનુસાર “જ્યાં સુધી નવા નિયમો પ્રમાણે મંડળ પંચાયતો રચાય નહીં ત્યાં સુધી વર્તમાન ગ્રામ પંચાયતો નું સમવાય તંત્ર રચવું” – વિધાન ખરું કે ખોટું ?
 (a) ખરું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
20. અશોક મહેતા સમિતિએ સામાજિક નબળા વર્ગો માટે ખાસ ભલામણ કરી નથી .
 (a) ખોટું (b) ખરું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
21. અશોક મહેતા સમિતિના રીપોર્ટમાં કેટલા પ્રકરણો છે ?
 (a) 10 (b) 11 (c) 15 (d) 17
22. અશોક મહેતા સમિતિએ દ્વિ- સ્તરીય માળખું સૂચવ્યું છે ?
 (a) ખરું (b) ખોટું (c) તટસ્થ (d) કહી ન શકાય
23. નગરપંચાયત, નગરપાલિકા પરિષદ _____ ?
 (a) મહાનગરપાલિકા (b) જિલ્લા પંચાયત (c) તાલુકા પંચાયત (d) ગ્રામ પંચાયત
24. મેયરની ચૂંટણી કેટલા વર્ષે થાય છે?
 (a) 2.5 વર્ષ (b) 3 (c) 4 (d) 5
25. 11 મી અનુસૂચિ કયા વર્ષ બંધારણમાં ઉમેરવામાં આવી?
 (a) 1993 (b) 1944 (c) 1995 (d) 1996
26. 1687 માં ભારતમાં પ્રથમ મહાનગરપાલિકાની સ્થાપના ક્યાં થઈ હતી?
 (a) ભોપાલ (b) મદ્રાસ (c) નાગોર (d) અમદાવાદ
27. કોના મંતવ્ય પ્રમાણે બળવંતરાય મહેતા સમિતિનો રીપોર્ટ આ પ્રકારના સંશોધન માટે એક નમૂનેદાર દસ્તાવેજ છે?
 (a) એ.ડી.ગોરવાલા (b) પોલ એચલબી (c) પ્રોફેસર.એન.જી.રંગા (d) હેન્રી મેડીક
28. આસામ, કેરાલા, મધ્યપ્રદેશ અને ઓરિસ્સા સિવાયના બાકીના રાજ્યોમાં કુલ કેટલા જિલ્લા લોકલ બોર્ડ હતા?
 (a) 206 (b) 207 (c) 208 (d) 209
29. કોના મતાનુસાર વિકેન્દ્રીકરણમાં સત્તાની સોંપણી તથા સત્તાનું સ્થળાંતર થાય છે?
 (a) હેન્રી મેડીક (b) પ્રો.એ.સી.કપૂર (c) જમનાલાલ બજાજ (d) ડૉ.વી.કે.આર.વી.રાવ
30. અશોક મહેતા સમિતિએ વિકેન્દ્રીકરણના પ્રથમબિંદુ તરીકે કોને પસંદ કરેલ ?
 (a) ગામ (b) તાલુકો (c) જિલ્લો (d) એકપણ નહીં

31. નગરપંચાયતના વહીવટી વડા કોણ હોય છે?
 - (a) મેયર (b) પ્રમુખ (c) ચીફ ઓફીસર (d) વહીવટી સચિવ
32. મહાનગરપાલિકાના વહીવટી વડાને શું કહેવામાં આવે છે?
 - (a) મેયર (b) મ્યુનિસિપલ કમિશ્નર (c) ચીફ ઓફીસર (d) મુખ્ય સચિવ
33. નગરપાલિકાની મુદત કેટલા વર્ષની હોય છે?
 - (a) ચાર (b) પાંચ (c) છ (d) સાત
34. બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન કોણે એવી ભલામણ કરેલી કે નગરપાલિકાઓ અને બોર્ડના ચેરમેનની ચૂંટણી થવી જોઈએ?
 - (a) મોન્ટેગ્યુ-ચેમ્સફર્ડ (b) મોર્લે-મિન્ટો
 - (c) લોર્ડ રિપન-લોર્ડ લિટન (d) લોર્ડ ડેલહાઉસ-લોર્ડ વેલેસ્લી
35. આજના ભારતમાં પંચાયતીરાજ વ્યવસ્થા વિદ્યવાન છે તેનું શ્રેય કોને જાય છે?
 - (a) ર.છો.પરીખ (b) ઉ.ન.દેબર (c) બ.ગો.મહેતા (d) આર.વી.દેસાઈ
36. કઈ સાલથી પંચાયતના દરેક સ્તરે અનુસૂચિત જાતિના સભ્યોની સામાજિક ન્યાય સમિતિઓ રચાઈ છે?
 - (a) 1972 (b) 1973 (c) 1974 (d) 1975
37. 12મી અનુસૂચિમાં કેટલા વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલો છે?
 - (a) 16 (b) 18 (c) 20 (d) 22
38. 1989માં રાજકીય કારણોસર કયો સુધારો સંસદમાં પસાર થઈ શક્યો નથી?
 - (a) 61મો બંધારણ સુધારો (b) 62મો બંધારણ સુધારો
 - (c) 64મો બંધારણ સુધારો (d) 65મો બંધારણ સુધારો
39. ગુજરાતમાં કઈ સાલથી રાજ્ય સરકારે નગરપાલિકાઓ ઉપર નિરીક્ષણ અને નિયંત્રણ અંગેની કલેક્ટરની સત્તાની સાત બાબતો પ્રાંત અધિકારીઓને વિકેન્દ્રિત કરીને રાજ્ય સરકારના નિયંત્રણને હળવું કર્યું છે?
 - (a) 1999 (b) 2000 (c) 2001 (d) 2002
40. કઈ રાજ્ય સરકારે નગરપાલિકા ધારામાં સુધારો કરીને મેયર ઈન કાઉન્સિલ પ્રથા અપનાવીને તેની અમુક નગરપાલિકાઓમાં તેનો અમલ પણ કર્યો છે?
 - (a) ગુજરાત (b) બિહાર (c) રાજસ્થાન (d) બંગાળ
41. રાષ્ટ્રીય પ્રચાર સેવા કાર્યક્રમોની શરૂઆત ક્યારે થઈ.
 - (a) 1951 (b) 1952 (c) 1955 (d) 1953
42. ગ્રામ પંચાયતનું બજેટ કોની મંજૂરીને આધીન છે.
 - (a) ગ્રામસભા (b) સેવા સમિતિ (c) સમાજ સમિતિ (d) પંચાયત સમિતિ
43. જમીન મહેસુલ ઉઘરાવવા માટે કોણ સરકારી એજન્સી તરીકેનું કામ કરી શકે છે.
 - (a) ગ્રામ પંચાયત (b) તાલુકા પંચાયત (c) જિલ્લા પંચાયત (d) એક પણ નહીં
44. પંચાયતી રાજના માળખામાં જિલ્લા પંચાયત કયા લેવલે છે.
 - (a) સૌથી ઉપર (b) વચ્ચે (c) સૌથી નીચે (d) એક પણ નહીં
45. પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓની ચૂંટણીનું સંચાલન કોણ કરે છે ?
 - (a) તાલુકા વિકાસ અધિકારી (b) રાજ્યના મુખ્ય ચૂંટણી અધિકારી
 - (c) મામલતદાર (d) એક પણ નહીં
46. કોણે અશોક મહેતા સમિતિની ભલામણોને અન્ય સરકારી દસ્તાવેજ માફક ચીલાચાલુ દસ્તાવેજ ગણાવ્યો નથી.
 - (a) સુરેશ રેડી (b) રામા રેડી (c) જી.રામ.રેડી (d) એક પણ નહીં

47. બ્રિટિશ શાસન દરમિયાન કોણે પંચાયતોને સ્થાનિક સ્વશાસનની ઓળખ આપી.
(a) લોર્ડ રિપન (b) લોર્ડ કરજણ (c) લોર્ડ વેલેસલી (d) એક પણ નહીં
48. કોના દ્વારા દર પાંચ વર્ષે રાજ્યમાં નાણાપંચની રચના કરવામાં આવશે.
(a) મુખ્યમંત્રી (b) રાજ્યપાલ (c) વિધાનસભા (d) એક પણ નહીં
49. ભારતમાં આદિવાસી પ્રભુત્વ ધરાવતા મુખ્ય રાજ્યો કેટલા છે?
(a) 7 (b) 8 (c) 9 (d) 10
50. કયો બંધારણીય સુધારો સ્થાનિક શહેરી સ્થાનિક સરકાર સાથે જોડાયેલો છે.
(a) 73 મો (b) 88 મો (c) 74 મો (d) 90 મો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

‘જયોતિર્મય’ પરિસર, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવે, છારોડી, અમદાવાદ-382481

સત્રાંત પરીક્ષા જાન્યુઆરી - 2026

નોંધણી નંબર :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(સંપૂર્ણ નોંધણી નંબર લખવો)

પાઠ્યક્રમ : _____

અભ્યાસક્રમ (અવશ્ય લખવો) : _____

અભ્યાસ કેન્દ્રનો કોડ નં. _____

પરીક્ષાની તારીખ : _____

નોંધ : (1) વિદ્યાર્થીએ સાચા ઉત્તરની સામે પેનથી 'X' નિશાની કરવી.

(2) જે વિદ્યાર્થી પોતાનો સાચો નોંધણી નંબર નહીં દર્શાવે તેનું પરિણામ રદ થશે.

દા.ત. પ્રશ્ન: 1 ગાંધીજીનો જન્મ કયારે થયો હતો ?

(1) 5મી મે(2) 10મી જુલાઈ(3) 2જી ઓક્ટોબર(4) 8મી જૂન

પ્રશ્ન ક્રમાંક	1	2	3	4
1			X	

વિદ્યાર્થીએ બારકોડ સ્ટીકર

અહીં ચોટાડવું

પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D	પ્રશ્ન ક્રમાંક	A	B	C	D
1					26				
2					27				
3					28				
4					29				
5					30				
6					31				
7					32				
8					33				
9					34				
10					35				
11					36				
12					37				
13					38				
14					39				
15					40				
16					41				
17					42				
18					43				
19					44				
20					45				
21					46				
22					47				
23					48				
24					49				
25					50				

વિદ્યાર્થીની સહી _____

(મૂલ્યાંકન કાર્ય માટે)

તપાસનારની સહી : _____

મોડરેટરની સહી : _____

તપાસનારનું નામ : _____

મોડરેટરનું નામ : _____

તારીખ : _____

તારીખ : _____

ખંડ નિરીક્ષકની સહી _____

કુલ આપેલ જવાબ : _____

ખોટા જવાબ : _____

કુલ માર્ક્સ : _____